

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v soboto, dne 19. oktobra 1935.

Štev. 106.

Pravni argumenti konzumnega zadrugeja

V »Vestniku I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani« se redno objavljajo članki v proslavo koristnosti konzumnega in nabavljalnega združništva. Vsi ti članki so večinoma napisani po enem kopitu, da se na eni strani do neba povzdiguje velika gospodarska koristnost nabavljalnih in konzumnih zadrug, na drugi strani pa v najbolj črni barvah naslika velika škoda, ki jo ima gospodarstvo od dobička trgovca. Kakor je že pri takšnih enostranskih člankih navada, odreže resnica vedno zelo slabo, ker je pač namen teh člankov, da so čim bolj enostranski. Tipičen primer takšnega enostranskega in skrajno neobjektivnega članka je članek »Zakaj zadruga«.

Tako se v njem kar na slepo trdi, da je v konzumnih vsako blago najcenejše in najboljše, ker zadruga vse blago kupuje direktno pri proizvajalcih, ker dela brez dobička in ker je kratkomalo vsa v službi konsumenta. Lepe besede sicer, ki pa takoj izgube vso svojo lepoto, samo če se jih pogleda malo pobliž!

Ce bi bilo res, da je v konzumnih in nabavljalnih zadrugah vse blago najcenejše in najboljše, potem bi se moral človek res čuditi, kje bi se našli še oni nespametni ljudje, ki bi hodili po dražje in slabše blago v trgovine. Ze davno bi morala tudi zadnja trgovina zapreti svoj lokal, če bi le polovico tega bilo res, kar pripoveduje navdušeni konzumar. V resnici pa je stvar ta, da kljub vsem prednostim, ki jih imajo konzumi in nabavljalne zadruga, te vendar ne nudijo tako dobrega blaga ko trgovec. Razlog je čisto enostaven, ker je trgovec strokovno bolj usposobljen in ker se tudi bolj potrudi, da postreže svojemu odjemalcu, kakor pa prodajalec v konzumu, ki ima svojo redno mesečno plačo.

S tem pa smo tudi že pri glavnem očitku proti trgovcu, to je proti njegovemu dobičku. Da ima trgovec dobiček, je seveda res in ga tudi mora imeti, ker drugače bi moral v kratkem času propasti. Toda dobiček ima tudi konzumna in nabavljalna zadruga, ker sicer ne bi mogla plačati niti svojih nameščencev niti svojih upravnih in nadzorstvenih svetnikov in vse one birokracije, ki se je v poslednjih letih prav bobotno razvila in ki nikakor ne živi slabo. Razlika pa je v tem, da mora trgovec od svojega dobička plačevati davke, konzumna in nabavljalna zadruga pa je te dolžnosti oproščena. Posledica tega je, da trgovec s svojimi davki prispeva za celoto, da ima torej od njegovega zaslužka vsa javnost dobiček, od dobička zadruga pa le njeni privilegirani člani in še bolj privilegirano načelstvo. Če trgovec in podjetnik teh davkov ne bi plačevala, potem tudi ne bi bilo zadosti denarja za plače tudi onih nameščencev, ki najbolj zavidajo trgovcu njegov dobiček in ki najbolj delajo na to, da bi trgovca čisto uničili. Seveda ti narobe narodni gospodarji ne pomislijo, da bi moralo biti v tistem hipu konec tudi njih gloriole in vseh privilegijev zadrug, kakor hitro bi dosegli svoj namen in uničili slednjega trgovca, ker pač potem sploh nihče ne bi plačeval davkov. Kje pa bi potem dobili vsi člani zadrug in konzumov denar, da bi v njih kupovali?

Pa sploh ta dobiček trgovca! Kadar govori iz kakšnega argumenta sama zelena zavist, tedaj tudi človek takoj ve, kako je s tem argumentom! A če bi ta dobiček res bil tako visok, da bi bil vreden zavisti! Številke pa vendar govore, da je ta dobiček tako neznaten, da je samo v Sloveniji v niti treh letih propadlo nad 3000 trgovcev! Nič manj pa tudi ni znano, seveda ne tudi patentiranim zagovornikom konzumnega združništva, da je nastala konkurenca v trgovini tako ostra, da je prodajanje za slepo ceno postalo že prava

nadloga in da je »slajdranje« danes eden vzrokov, da trgovina propada.

Pozabiti pa se tudi ne sme, da trgovec, kadar odpre trgovino, tvega svoj denar in da v primeru slabe konjunktore nosi sam izgubo in da bi zato moral tudi več zaslužiti, kakor pa potrebuje samo za svoj goli obstoj. Konzumne in nabavljalne zadruga in njih voditelji pa ne tvegajo lastnega denarja in kadar je izguba, jo morajo plačati drugi ali pa padé celo ves deficit na breme države ali javnosti. Ne mine nobeno leto, da nima država te drage naloge, da sanira to ali ono zadrugo!

Sicer pa nimamo nič proti temu, če se vsi ljudje združijo v zadruga in kupujejo ter prodajajo vse po teh zadrugah. Samo naj vse to opravijo na svoj račun in brez podpore javnosti, ker res ni razvidno, zakaj bi morali drugi plačevati zanje koristi. Zakaj bi n. pr. železničar imel večjo ugodnost ko državni nameščeneec, ki je v drugi stroki, ker imajo le železniške nabavljalne zadruga privilegij znižane, a tudi čisto

Anton Jandl:

Slovinci in sankcije

Dnevno odreja Zveza narodov nove ukrepe proti Italiji in le nekaj dni nas še loči od sprejetja splošne prepovedi vsakega izvoza in uvoza iz Italije. Nedosežne posledice bodo zadele naše gospodarstvo, ako bodo take sankcije sprejete in ako jih bo naša država morala izvajati. Ne samo, da zastane vsa naša trgovina z našo sosedo in najboljše našo odjemalko Italijo, temveč s sankcijami se nam odvzame tudi zaslužek, ki bi ga nam dala pospešena in oživiljena trgovina, kajti Italija potrebuje ta trenutek v povečani meri sirovini in živil. Ako smo pravi trgovci, ne smemo zamuditi ugodne prilike in zato moramo Italiji prodajati.

Vprašati se moramo, kdo bo odvezl one količine lesa, živine in drugih pridelkov, ki jih danes izvažajo naša Slovenija? Kam bomo s svojim lesom, kam bomo s svojimi živalskimi produkti? Kake kompenzacije nam more nuditi danes Zveza narodov? Ali bo mar Anglija, na katere pobudo so bili ti ukrepi proti Italiji sprejeti, odkupila pri nas vse ono, kar je in kar bi kupovala Italija?

S prekinitvijo trgovinskih rednih stikov pridejo naše lesno gospodarstvo, naša živinoreja in naša eksportna trgovina, ki dela z Italijo, v popoln polom. Kake kompenzacije bo dobil naš kmet, posestnik gozdov, kakšne naš lesni trgovec za izpadli zaslužek? Zdrava pamet nam kaže, da nobenih! Nedogledne posledice bo morala imeti vsaka prekinitvev tudi zato, ker bo morala Italija poiskati potrebno blago v drugih državah ter bo to blago nakupovala tudi po končanem gospodarskem boju pri teh novih svojih dobaviteljih. To se je jasno videlo po vojni, ko sta Japonska in Amerika izrinile Evropo v Aziji in deloma tudi v Afriki.

Še o nameravanih sankcijah

Jugoslaviji iste preference kakor jih ima Avstrija

Na drugem mestu objavljamo članek uglednega gospodarskega delavca g. Jandla, ki odločno in brezpogojno odklanja udeležbo naše države pri gospodarskih sankcijah proti Italiji. Njegovo stališče je dobro utemeljeno, vendar pa je vprašanje, če bo naša pozicija v zunanjem svetu tako močna, da se bomo mogli upreti pritisku Velike Britanije. Saj vidimo, da se celo mnogo močnejša Francija le še komaj brani in da se bo morala tudi ona odločiti, da stopi popolnoma na stran Vel. Britanije in Zveze narodov. Naša naloga je zato, da ne razpravljamo samo o vprašanju, če sankcije sprejmemo ali ne, temveč tudi o tem, kako bomo uravnali svoje postopanje, če bi morali sprejeti ženevske sklepe o izvajanju

proste prevoznine! Enaki pogoji za vsel Vsak naj bo član zadruga, če je takšna njegova volja, toda zadruga, ki kupuje in prodaja pa mora tudi imeti iste dolžnosti ko vsaka druga trgovina. Res, čisto prosta konkurenca naj bo, pa bomo kmalu videli, kje se kupuje najboljšo in najcenejšo! Vsi slavospevi na plodonosno delo zadrug in konzumov bodo kar hitro utihnili.

Funkcija, ki jo opravljajo nabavljalne zadruga in konzumi, je do pičice ista, kakor jo opravljajo trgovci. Razlika je le v tem, da jo opravljajo trgovci bolje, na svoj riziko, za svoj denar in brez podpore države ter da plačujejo še težke davke, konzumi in nabavljalne zadruga pa opravljajo to funkcijo slabše, na tuj riziko, za tuj denar, s privilegiji države in zato v škodo državne blagajne.

Takšna je resnica, ki je ne izbriše noben sofizem, še manj pa tako enostranski in neobjektivni članki, ki jih objavljajo reklamni listi nabavljalnih zadrug in konzumov.

volila Avstriji in Madjarski silne ugodnosti, znižala prevoznino za avstrijski les, dovolila avstrijskim izdelkom in avstrijskemu blagu prednostne carine, dovolila Madjarski velike uvozne žitne kontingente in še druge ugodnosti. Posledica vsega tega je bila, da je avstrijski les izpodrinil na gornje-italskem trgu naš les in da je tudi Madjarska uspešno konkurirala našemu izvozu.

Sedaj, ko Italija našo gospodarsko pomoč bolj potrebuje, je prišel tudi čas za obnovo trgovinskih pogajanj, in sicer v tem smislu, da se nam dovolijo iste preference ko Avstriji in Madjarski. Položaj je za nas tako ugoden, da se ta zahteva postavlja kar sama od sebe in Italijani bi se nam smejali, če tega položaja ne bi izkoristili.

Obenem pa je treba gledati tudi na to, da se zavarujemo naši izvozniki pred vsakimi izgubami, ki bi jih mogle zadeti zaradi verjetnega nazadovanja lire. Potrebno bi bilo, da sklenemo približno enak plačilni dogovor z Italijo, kakor ga je sklenila Češkoslovaška, da se zajamči obračunski tečaj lire za par mesecev naprej.

V zvezi z vsem tem nastaja zopet vprašanje, ki smo se ga dotaknili že v prejšnjih številkah, če morda ne bo potrebno, da okrepimo svoj pritisk s tem, da eventualno tudi za nekaj časa sami ustavimo izvoz. Vsa ta vprašanja, ki nastajajo pri presoji možnih posledic sankcij, dokazujejo, da moramo postopati z največjo preudarnostjo, s popolno slogo in da morajo biti naše odločbe hitre, v skladu z vsako izpremembo položaja.

Gospodarske škode se moramo obvarovati, doseči moramo gospodarsko čim večji možni dobiček, to je edino pravilno stališče glede gospodarskih sankcij proti Italiji. To stališče pa moramo braniti krepko, z vso odločnostjo in tudi z vso preudarnostjo!

Naša lesna trgovina in industrija proti sankcijam

Na večerajšnji skupni konferenci lesnih industrialcev in trgovcev se je razpravljalo tudi o morebitnih gospodarskih sankcijah, ki naj bi jih Jugoslavija skupno z drugimi državami podvzela proti Italiji. Na konferenci se je soglasno ugotovilo, da bi v tem primeru popolnoma prenehal vsa naš lesni izvoz v Italijo. Položaj pa bi se poslabšal še zaradi tega, ker bi vse naše dosedanje klirinške terjatve proti Italiji zamrzile na nedogleden čas. Te naše terjatve pa so dosegle že višino 135 milijonov dinarjev, pretežni del vseh teh terjatev pa odpade na izvoz lesa. Vsa naša lesna trgovina in lesna industrija bi prišla s tem v naravnost katastrofalen položaj. Sankcije pa bi nam mogle zapreti italijanski trg za vedno, ker je nad vse verjetno, da bi pozneje, ko bi nastale zopet normalne razmere, kupovala Italija les samo v onih državah, ki so ji dobavljale les v najtežjih časih. Posledice sankcij bi torej bile za naše gospodarstvo obupne in ni pretirano, če se reče, da bi z izvajanjem sankcij zagrešili naravnost gospodarski samomor.

Posebno težaven pa je položaj za lesno trgovino in industrijo Dravske banovine. Les, ki ga Italija sedaj dobavlja za potrebe svojih kolonij, kupuje večinoma le pri velepodjetjih izven Dravske banovine. Ker je italijanska vlada prepovedala vsa nova gradbena dela ter je gradbena delavnost zaradi mobilizacije itak v Italiji ponehala, je tudi padla potreba Italije na gradbenem lesu, da more Avstrija kriti vso italijansko potrebo na lesu. S tem je zopet Dravska banovina prav posebno prizadeta.

Z udeležbo pri gospodarskih sankcijah proti Italiji bi izgubili svojo zadnjo postojanko na italijanskem lesnem trgu, ne da bi dobili kje kakšno nadomestilo. Zato mora Jugoslavija v interesu svoje lesne trgovine in industrije ter vsega našega kmetijskega prebivalstva, ki je na lesni trgovini živo zainteresirano, udeležbo pri gospodarskih sankcijah proti Italiji na vsak način odkloniti.

gospodarskih sankcij proti Italiji. Če že moramo napraviti gospodarsko tvegano dejanje, potem se moramo vsaj zavarovati pred pretežnimi posledicami tega dejanja.

Pri tej priliki pa bi bil čas, da bi rešili še drugo vprašanje. V našem razmerju z Italijo se kaže to čudno nasprotje: čim slabši so bili naši politični odnošaji, tem boljši so bili naši gospodarski. Čim pa so se politični zboljšali, so se poslabšali gospodarski.

Do 1. 1933. se je razvijala trgovina med Italijo in Jugoslavijo nemoteno. Nato je Italija odpovedala trgovinsko pogodbo in zahtevala sklenitev nove, ki nam je prinesla silno povišano carino na živino. Skoraj nato je bila še povečana v prav znatni meri carina na les. Istočasno pa je Italija do-

Ministrski predsednik o sankcijah

Na seji kluba skupščinske večine je imel v petek popoldne ministrski predsednik dr. Stojadinović velik govor, v katerem je razložil naš zunanji in notranji politični položaj ter glavna načela naše notranje politike. S posebnim zanimanjem in tudi odobravanjem so sprejeli gospodarski krogi izvajanja ministrskega predsednika o stališču Jugoslavije do gospodarskih sankcij proti Italiji, ki bi jih sklenila Zveza narodov. Min. predsednik dr. Stojadinović je dejal:

»Vsak dan sem v telefonski zvezi z našim zastopnikom v Zenevi ter mu dajem potrebna navodila, da bodo pri vprašanju gospodarskih sankcij naši interesi maksimalno zaščiteni. Nikakor ne bi bilo prav, da bi imela sorazmerno največ žrtev Jugoslavija radi spora, ki ga ni niti želela niti izzvala in zaradi katerega tudi ne more prevzeti najmanjše odgovornosti. K sreči sam tretji odstavek čl. 16 pakta o Zvezi narodov določa rešitev za ta primer. Tu je določeno, da so države, ki so članice Zveze narodov, dolžne priskočiti druga drugi na pomoč, če bi bile zaradi izvajanja sankcij

preveč prizadete. Naša diplomatska aktivnost v Zenevi je zato tudi usmerjena v tem smislu, da se ta pozabljeni paragraf privleče zopet iz arhiva na dan in da stopi v veljavo. Mi hočemo solidarnost v Zenevi z ogromno večino članov Zveze narodov, toda smatramo, da je treba pakt o Zvezi narodov uporabiti v celoti tako, kakor se glasi. Ta pakt ne določa samo dolžnosti, temveč tudi pravice, in to, kar zahtevamo danes v Zenevi, je naša pravica, ker smo pripravljene izpolnjevati svoje dolžnosti, toda ob splošni solidarnosti in radi kolektivne varnosti. Če ne bomo mogli izvažati v Italijo, potem bomo zahtevali, da kaka druga država prevzame naš izvoz. Če so nekatere druge države uvažale nekatere vrste blaga iz držav, ki nočejo sodelovati pri sankcijah, tedaj bomo zahtevali, da kupujejo to blago države, ki izvajajo sankcije, od nas. Če nimamo dovolj deviz za odplačevanje kuponov tujih upnikov, bomo zahtevali od teh upnikov nove olajšave.

Naša glavna skrb pa je, da se ohrani mir!»

Nova določila o zaposlitvi tujcev

(Konec.)

Čl. 10. — Radi zaposlovanja drugih tujih specialistov s srednjo ali višjo strokovno naobrazbo mora prizadeti delodajalec poleg v čl. 10 uredbe navedenih prilog priložiti še potrdilo pristojnega ministrstva, odnosno njegovega oddelka pri banski upravi: 1. ali ima tuji državljan potrebno kvalifikacijo in prakso, 2. ali je kaj domačinov te stroke brezposelnih, 3. ali je zaposlovanje tujega državljana dovoliti, in 4. v katerem času se jugoslovanski državljan ustrežne kvalifikacije more usposobiti, če traja zaposlitev tujega državljana več ko šest mesecev.

Čl. 11. — Dovolitev za zaposlovanje tujega državljana po točki 2. čl. 4 uredbe se sme dati za čas do 3 mesecev na prošnjo delodajalca ali dobavitelja strojev in dokaza o njih montiranju ali neobhodni potrebi njih popravila. V 10 dneh po prihodu tujega državljana mora prosilec predložiti v dveh izvodih »spisek podatkov o tujem državljanu« in se ravnati po določilih čl. 10 uredbe.

Če zahteva posej, da ostane tuji državljan v državi dalj, kakor mu je dovoljeno, mora prizadeti nabavitelj vložiti mesec dni pred potekom roka prošnjo za podaljšanje dovoljenja.

Čl. 12. — Dovolitve za zaposlovanje tujih glumcev, umetnikov, artistov in igralcev daje notranje ministrstvo na prošnjo delodajalca in po zaslišanju prosvetnega in socialnega ministrstva ter na podlagi poročila Pooblaščenega jugoslovanske umetniške agencije društva igralcev. Prošnja se pošilja Pooblaščenim agenciji, ki jo mora po dveh dneh s svojim poročilom predložiti ministrstvu.

Če gre za zaposlovanje skupine artistov, potem mora zaposliti delodajalec za vsakega člana skupine s posebno prošnjo.

Pooblaščenca agencija mora imeti gibanje tujih državljanov v evidenci ter pošiljati javnim borzom dela mesečna, prizadetim ministrstvom pa tromesečna poročila.

V 10 dneh po prihodu tujega državljana mora delodajalec izročiti Pooblaščenim agenciji dve fotografiji tujega državljana, po dva izvoda »spiska o tujem državljanu« in »spiska podatkov o delodajalcu«, registrirana pri policiji. Drugače prestane veljati dovolitev. Pooblaščenca agencija pa predloži takoj po eno fotografijo ter spisek ministrstvu za socialno politiko.

Zoper delodajalca, ki se pregreši proti tem predpisom, uporabi ministrstvo za notranje zadeve člene 17., 18. in 21. uredbe o zaposlovanju tujih državljanov.

Čl. 12. — Tuji državljan se sme zaposlovati samo v območju tistega prvostopnega oblastva, ki mu je dalo dovoljenje. Izjema je dopustna le za one, ki imajo dovoljenje za neodrejen čas. V slednjem primeru pa se mora poslati prošnja prvostopni oblasti, v katere območju je centrala podjetja in tej prošnji priložiti mnenje odbora za tuje delavce. O prošnji odloča nato dokončno ministrstvo za socialno politiko. Na osebe iz čl. 8. in 11. tega pravilnika se predpis čl. 14 uredbe ne uporablja.

Čl. 14. — Tuji državljani, ki prosijo za zaposlovanje na podlagi teh pogodb, sklenjenih med njih in našo državo, morajo razen prilog po čl. 10. tudi še dokazati, da izpolnjujejo določbe pogodbe.

Čl. 15. — Ne vodi se register tujih držav-

ljanov glede onih, ki so zaposleni kot hišno služabništvo v osebni službi zasebnikov.

Čl. 16. — Vsi dokazi, ki se prilagajo prošnji, morajo biti priloženi ali v izvorniku ali pa v overovljenem prepisu, če so spisani v tujem jeziku, pa v overovljenem prevodu.

Čl. 17. — Javna borza za delo sme, če nima potrebnih podatkov, zahtevati glede nezaposlenih domačih strokovnjakov ali če gre za zaposlitev tujca v konkretnem primeru potrebne podatke od delavskih in gospodarskih zbornic, ki jih morajo dati borzi v 7 dneh.

Po čl. 18. se ne sme dati dovolitev, če je po posebnih zakonih ali določbah danih koncesij zaposlovanje tujih državljanov prepovedano ali če je delodajalec ali oseba, ki je investirala v podjetje kapital, ob izdaji koncesije izjavila, da ne bo zaposlovala tujih delavcev. Izjema se more dovoliti le, če je v nevarnosti obstanek podjetja in s tem zaslužek domačih delavcev. Če ne vložijo interesent prošnje za podaljšavo dovolitve mesec dni pred iztekom roka, se mora prošnja zavrniti. Izjemoma se more rešiti prošnja ugodno, če je v nevarnosti obstoj podjetja, toda prosilec je kaznovati z globo 100 do 3000 Din in dovolitev je veljavna šele po plačilu globe.

Čl. 19. in 20. določata, da se smejo uporabljati samo pravilniku priloženi obrazci, in sicer »spisek podatkov o tujem državljanu« (ki velja 5 Din), »spisek podatkov o delodajalcu« (ki velja 10 Din), »izkaznica o poklicu« (ki velja 50 Din) in »register tujih državljanov«, ki si ga napravi vsak delodajalec sam. Za osebe, označene v členih 1., 2. in 4. tega pravilnika pa natisne osrednja uprava za posredovanje dela obrazec 1a in 3a ter jih prepušča brezplačno ustanovam, določenim v teh členih.

Iz čl. 21. do 26.: Interesenti si morejo nabaviti obrazce pri borzah dela in pri pooblaščenih prodajalcih. Navodila za ravnanje s temi obrazci predpiše Osrednja uprava za posredovanje dela. Prodajanje obrazcev po višji ceni, kakor določeni, se kaznuje v denarju od 100 do 3000 Din. Prav tako tudi neupravičeno prodajanje obrazcev.

15 dni po prejemu dovolila zaposlovanja si mora interesent nabaviti »izkaznico o poklicu«. Odrejeno takso je treba plačati v 15 dneh po vročitvi čekovne položnice. V nasprotnem primeru se more dovolilo razveljaviti.

Čl. 24. se tiče organizacije Osrednje uprave za posredovanje dela.

Oblastvo, ki izreče kazen, mora na sporočilu in na pobotnici navesti: za kaj se plača znesek in številko ter datum odločbe.

Vse izterjane denarne kazni se pošljejo Osrednji upravi za posredovanje dela za

sklad za neposredno podpiranje nezaposlenih delavcev.

Povečana potrošnja tobaka v Jugoslaviji

Trgatev tobaka bo v kratkem končana in mislijo, da bo dala letos v vsej Jugoslaviji okoli 11 milijonov kg, od katerih bo pridelala Južna Srbija približno 6 in pol milijona, severna Srbija pol milijona, Hercegovina, Dalmacija in Črna gora 2,5 in Vojvodina 1,5 milijona kg. Potrošnja tobaka je letos narasla in se je od aprila do konca septembra prodalo tobaka za 27 milijonov Din več ko lani. Posebno je narasla potrošnja cigaret »Morava« in »Neretva«. Tudi izvoz tobaka se je povečal in upati je, da bo izvoz še narasel. Stalni odjemalec jugoslovanskega tobaka je Češkoslovaška, ki je kupila že 3,7 milijona kg jugoslovanskega tobaka. Tudi Poljska vedno bolj stalno kupuje jugoslovanski tobak, na novo pa sta začeli kupovati naš tobak Nemčija in Egipt. Tudi Francija se je začela zanimati za jugoslovanski tobak.

Septembrska številka »Industrijskega pregleda«

Vse naše gospodarsko življenje bi bilo mnogo bolj uspešno, če bi se naši politiki bolj bavili z gospodarskimi vprašanji. Če pa že ne utegnejo, da bi sami proučevali gospodarske probleme, od katerih pravilne rešitve je vendar odvisna vsaka uspešna politika, pa bi se morali potruditi vsaj toliko, da bi redno čitali vsaj one revije, ki jim kar na krožniku prinesejo, kako je treba rešiti posamezna gospodarska vprašanja. In ena takšnih revij je »Industrijski Pregled«, ki izhaja v Beogradu. Najbolj aktualni gospodarski problemi so obdelani v tej reviji objektivno in vsestransko, da vsak politik takoj ve, kaj je treba storiti, da napreduje naša gospodarska osamosvojitev, ki je vendar po besedah vseh politikov naš najvišji cilj. Tako donša tudi septembrska številka te ugledne, obsežne in krasno opremljene revije celo vrsto člankov o naši industriji in njenem razvoju. Zlasti opozarjamo na članke o vlogi tujega kapitala v naši industriji, o razvoju naše tekstilne industrije, o osnovah naše gospodarske in politične moči itd. Poleg tega prinaša »Industrijski Pregled« tudi zelo bogat listek, ki podaja temeljit pregled tudi o tuji industriji. Ponovno zato najtopleje priporočamo »Industrijski Pregled«, in sicer ne samo našim gospodarskim ljudem, temveč še prav posebno našim politikom in vsem našim javnim delavcem.

Konkurzi in prisilne poravnave

Odprava konkurza nad premoženjem hotelirjev Ivana in Marije Kenda na Bledu se s sklepom apelacijskega sodišča v Ljubljani razveljavi in se konkurzno postopanje nadaljuje.

Potrjena je poravnava, ki jo je sklenil Franjo Dždek, mestni stavbenik v Ljubljani s svojimi upniki.

Nadalje je potrjena poravnava modne trgovine L. Putan v Celju. Upnikom se plača 40% kvota v 10 enakih mesečnih obrokih, katerih prvi zapade 60 dni po potrditvi poravnave.

Končano je poravnalno postopanje trgovca Jožefa Zupanca v Sv. Rozaliji, p. Št. Jurij ob južni železnici.

Za poslovne ljudi! Zelo važno je, da ste svojemu družabnemu položaju primerno oblečeni, ker je od tega v veliki meri odvisen Vaš uspeh. Prvovrstne angleške in škotske tkanine za obleke za vsako priliko, zimske sukne itd. dobite v največji izbiri in najceneje pri tvrdki Novak — Ljubljana — Kongresni trg 15.

Povpraševanje

Uvoz suhih gob v Anglijo. — Tvrdka L. Jackson & Co., 154 Bishopsgate, London, E. C. 2., želi stopiti v kupčijske stike s tukajšnjimi izvozniki suhih gob. Ponudbe je poslati direktno tvrdki (v angleškem jeziku).

Politične vesti

Bivši ministrski predsednik Kimon Georgijev je bil iz zapora izpuščen, takoj drugi dan pa zopet aretiran. Enako se je zgodilo tudi več drugim politikom. Vlada Toševa je baje že v odkriti krizi in bo sestavil novo vlado Kjusevanov, katerega bodo podpirali tudi cankovisti in zemljedelci. Sicer pa so vse vesti o notranje-političnem položaju Bolgarske nejasne.

Albanija je po angleških vesteh mobilizirala sedem letnikov, to je skupno 15.000 vojakov. S pomočjo Albanije hoče Italija pripraviti vse potrebno, da more vsak hip zapreti Otrantsko ožino. Albanija, ki je prejela od Italije 60 milijonov frankov, je baje že čisto pristala na te italijanske namere.

Laval bo moral najbrže odstopiti, ker se je znašel zaradi svojih neizpolnljivih obljub v tem težkem položaju, da mora ali svoje obljube Mussoliniju preklicati ali pa zaigra angleško prijateljstvo in izgubi tudi vse druge prijatelje Francije. Zlasti je postal nevzdržen položaj Lavalov po znani izjavi Chamberlaina, da Anglija ne bo priskočila Franciji v primeru nemškega napada na pomoč, če ne bi Francija sedaj proti Italiji.

Angleška vlada je odklonila Lavalov posredovalni predlog glede italijansko-abezinskega konflikta, ker da ta predlog ni primeren za razpravo. Tudi drugi Lavalov predlog, da bi Anglija umaknila del svojega brodograjskega iz vzhodnega Sredozemskega morja in da bi se s tem zmanjšala napetost, ni sprejela angleška vlada. O slednjem predlogu bi bilo po mnenju angleške vlade mogoče razpravljati šele potem, ko bi Italija odpoklicala svoje čete z libijsko-egiptske meje.

Zastopniki Južno-afriške unije zahtevajo od vel. britanske vlade, da pretrga diplomatske zveze z Italijo.

Pogajanja v Zenevi zaradi sankcij še niso končana, ker se velik del držav upira, da bi morale popolnoma pretrgati vse trgovinske stike z Italijo. Pritisk Anglije pa je silno močan in najbrže bodo že v zelo kratkem času sklenjene prve gospodarske sankcije proti Italiji.

Mussolini namerava v Zenevi znova sprožiti vprašanje kolonij ter zahtevati, da se mandati Zveze narodov znova razdele. Angleži pa temu predlogu odločno ugovarjajo.

Abesinci so pod vodstvom nizozemskega burskega polkovnika Siwianka vdrlj 40 km daleč v italijansko Somalijo. Obenem pripravljajo tudi proti vojski generala Graziana veliko ofenzivo. Po francoskih vesteh prodirajo Abesinci tudi ob francoski Somaliji v Eritrejo in je talijanska vojska ob gorovju Musa Ali v nevarnosti, da bo obkoljena.

Ras Guksa je bil imenovan za italijanskega maršala. Izdal je nato proglaš na abezinsko prebivalstvo. Proglas so italijanska letala hitro razširila. Baje so nato nekatera manjša plemena prestopila na italijansko stran.

Na somalijski fronti vlada deževje. Govore, da je odšlo iz Somalije 10.000 italijanskih vojakov v Eritrejo. Abesinci smatrajo to vest za verjetno, ker začne razsajati v novembru v Somaliji malarija, od katere tuji le redko ozdravijo. Na drugi strani pa se poroča, da nameravajo Italijani iz Somalije odstraniti vse tuje častnike, ker pripravljajo general Graziani veliko ofenzivo iz Somalije proti Hararju.

Abezinski cesar je po vesteh iz Adis Abebe zaukazal rasu Sejumu, da začne z ofenzivo za zopetno osvojitve Aksuma. Cesar odide v kratkem na fronto. Po vesteh nemških poročevalcev pa še ni pričakovati v bližnjih dneh večjih bojov na severni fronti.

V najstrožji pripravljenosti policije in vojske je bila izvršena reorganizacija avstrijske vlade. Nasprotniki kneza Starhemberga z majorjem Feyem na čelu so morali iz vlade, na njih mesto pa so vstopili Starhemborgovi pristaši. Obenem so prišle vse polvojaške pomožne organizacije pod vodstvo Starhemborgovih hajmverovcev. Italijanski vpliv je s tem v avstrijski vladi dobro utrjen. Kancler Sušnik je hotel odstopiti, na prigovarjanje predsednika Miklasa pa je ostal na svojem mestu.

Japonska vlada je ultimativno zahtevala od Kitajske, da odpravi vse carinske dodatke na uvoz japonskega blaga.

Japonska namerava baje zasesti obalo Sibirijske. Sovjeti so zaradi tega zelo v skrbeh in Litvinov je baje že vprašal angleško vlado, kakšno stališče bi zavzela, če bi katera država kršila suverenost sovjetske Rusije.

Najnovejši

Telefonski imenik

za območje Dravske direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani oddaja po znižani ceni Din 12.— za komad

tiskarna Merkur v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 23

SLOVENIA-TRANSPORT LJUBLJANA - TELEFON 27-18

Tarifni biro

v vseh carinskih in železniških zadevah —
Tarifi — Proračuni — Kontrola carinskih
deklaracij, tovornih listov itd. — Reklama-
cije — Inkaso — Vse tovrstne informacije
brezplačno.

Denarstvo

Devize za plačila vnaprej

Narodna banka opozarja uvoznike, ki
uvažajo blago iz neklirinških dežel, da ne
sklepajo kupčije pod pogojem plačila v
naprej, če niso se dobili od Narodne ban-
ke pooblastila za nakup tujih deviz.

Znižanje obrestne mere na češko-slovaškem

Med čl. vlado in koalicijskimi strankami
je bilo doseženo načelno soglasje glede zni-
žanja obresti na vloge in tudi na posojila.
Po tem sporazumu se bodo obresti na
hranilne knjižice znižale na 3%, za trgovske
banke na 3 1/2%. Obresti po tekočih računih
pa se znižajo na 2 1/2% do 2 3/4%, proti eno-
mesečni odpovedi na 2 1/2% do 3% in proti
tromesečni od 3% do 3 1/2%. Na Slovaškem
so obresti nekoliko višje. Izplačilo vlog
pred potekom odpovedne dobe je prepove-
dano.

Za posojila pri ljudskih in združnih de-
narnih zavodih pa je določena ta obrestna
mera:

za dolgoročno hipotekarna po 4 1/2%, na
Slovaškem pa 5 1/2%,

za komunalna in melioracijska po 4 1/2%
do 5 1/2%,

tekočem računu po 5%—6%.

Za posojila pri trgovskih bankah in de-
narnih zavodih pa so maksimirane obresti
tako-le:

Za posojila z drž. jamstvom 5%,

za reeskomptirane menice pri Narodni
banki za 100 dni do 1% nad ofic. diskon-
tom, za več ko 100 dni do 2% nad ofic. dis-
kontom,

za druge menice od 2 1/2% do 3 1/2% nad
diskontom,

za menična posojila z vknjižbo do 7%.

Posojila socialnih zavodov se smejo jav-
nim telesom obrestovati po največ 5 1/2%,
zasebnikom največ 6 1/2%.

Podrobno bo po tem sporazumu tudi do-
ločena višina vseh postranskih pristojbin.

Napetost med debetnimi in kreditnimi
obrestmi bo s tem znatno znižana, kar bo v
veliko korist vsemu narodnemu gospodar-
stvu.

*

Srpska banka v Zagrebu je sklenila, da
izplačuje vloge do 1000 Din v celoti in v
gotovini, za vse druge vloge in terjatve pa
obresti za prvo polletje 1935.

Vloge v treh njujorskih velebankah
(Chasse National Bank, National City Bank
in Guaranty Trust Comp) so v tretjem tro-
mesečju narasle za 443,5 milijona dolarjev.
Vsi depoziti navedenih treh velebank so
dosegli vsoto 5013 milijonov dolarjev, do-
čim so znašali v l. 1933 samo 3283 milijo-
nov dolarjev.

Stavka v Bonačevi tvornici na Količevem

je končana in delavci se med drugim javno
zahvaljujejo župniku dr. Doktorju, gen.
taj. Zveze industrijcev inž. Mil. Šukljetu
ter tajniku Zbornice dr. Plessu za njih
uspešno in požrtvovalno posredovanje za
poravnavo nasprotij. Do sporazuma je pri-
šlo, ker je lastnik tvornice g. Bonač poka-
zal zelo veliko dobre volje, ki jo je treba
tem bolj ceniti, ker se je marsikaj zgodilo,
kar ni bilo nikomur v korist, zato pa v tem
večjo škodo podjetja.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z
dne 19. oktobra objavlja: Pravilnik o iz-
plačevanju invalidskih prejemkov in v
odgovor na vprašanje o uveljavljanju pre-
jemkov — Odločbo o zdravniških vzorcih
— Navodila k pravilniku za uporabo ured-
be o zaposlovanju tujih državljanov —
Taksa na karte za igranje (da velja tudi
za najmanjše karte) — Oprostitev taks na
potrdila — Razine razglase sodišč (med
njimi 35 dražbenih oklicev) in uradov ter
razne druge objave.

Realizacija terjatev izvoznikov

Konferenca lesne industrije in trgovine Dravske bano- vine

V petek dne 18. oktobra je bila pri Zve-
zi industrijcev skupna konferenca pred-
stavnikov lesne industrije in trgovine v
Dravski banovini. Na konferenci se je vse-
stransko razmotril sedanji položaj te naše
najvažnejše gospodarske stroke ter njeni
izgledi za bližnjo bodočnost. V smislu skle-
pov konference se je sestavila obrazložena
spomenica, katero je posebna deputacija
izročila gospodu banu Dravske banovine
dr. Marku Natlačenu. Gospod ban je ob-
ljubil, da bo v spomenici izražene želje
lesne stroke proučil ter da se bo v mejah
dejanskih možnosti zavzel za njihovo ude-
stvičev.

Glavna zahteva navedene spomenice je
ta, da se našim lesnim izvoznikom omo-
goči hitrejša realizacija njihovih klirinških
terjatev napram Italiji. V to svrhu naj
Narodna banka še nadalje po dosedanjem
načinu odkupuje klirinške terjatve naših
izvoznikov. Ako Narodna banka na ta
predlog ne bi mogla pristati, pa naj do-
voljuje izvoznikom na podlagi klirinških
nakazil vsaj klirinške kredite po ugodnost-
ni obrestni meri.

Kar se tiče nedavno uvedene privatne
kompensacije, se je že prve dni, ko so se
pričela klirinška nakazila trgovati na za-
grebški borzi, pokazalo, da so te kompen-

zacije izvoznikom škodljive ter prinašajo
koristi le raznim spekulantom. Zato se za-
hteva, da se privatne kompensacije zopet
ukinejo.

Da se razčisti vprašanje likvidacije naših
klirinških terjatev, naj Narodna banka
natančno ugotovi stanje klirinških dolgov
napram Italiji ter naj vodi o teh dolgovih
stalno razvidnost.

Da se naši izvozniki lesa obvarujejo
pred škodo zbog tečajnih razlik, naj se
obstoječe klirinške terjatve napram Italiji,
vsaj kolikor so krite z obvezami naših iz-
voznikov iz Italije, obračunavajo brezpo-
gojno po klirinškem tečaju.

Spomenica se je dostavila vsem mero-
dajnim mestom, zlasti gospodu predsedni-
ku kraljeve vlade in gg. ministrom za
trgovino in industrijo, za finance in za
šume ter rude.

Ze danes je jasno, da se je polastila
borznega prometa s klirinškimi nakazili
spekulacija. Zeleti je, da interese ne
nasedajo raznim vznemirljivim vestem, ki
so zgolj voda na mlin spekulantom. Ne
samo v interesu neposredno prizadetih,
temveč v interesu vsega našega gospodar-
stva se mora pričakovati, da bo kr. vlada
vprašanje izravnave klirinških terjatev
pravilno in pravično uredila.

TEDEN LJUBLJANSKI BORZI

Seznam povračila njegovih listov

Devizno tržišče

Tendenco čvrsta; promet Din 2,733.151'21.

Na tukajšnjem deviznem tržišču je močno
popustila prejšnja kupčijska živahnost. Ma-
jone za polovico se je skrčil devizni pro-
met v primeri s prejšnjim borznim ted-
nom, ki je dosegel še znatno vsoto 5,141.000
dinarjev.

Devize	Tekoči teden	Minuli teden (vse v tisočih Din)
Amsterdam	64	106
Berlin	—	12
Bruselj	—	4
Din. deviza	121	96
Dunaj	972	853
Curih	228	252
London	494	1946
Madrid	—	12
Newyork	64	844
Pariz	341	312
Solun	6	566
Trst	443	143
Tokio	—	5

Napram prejšnjemu tednu je najbolj na-
zadovol devizni promet v angleškem pri-
vatnem kliringu, saj je bilo tokrat zaklju-
čeno Londona za celih 1452 tisoč dinarjev
manj, ter v grškem privatnem kliringu (za
562 tisoč dinarjev), kakor tudi v Newyorku,
čigar zaključki so bili to pot manjši za
celih 780 tisoč Din. Povečal pa se je pro-
met v Trstu, zbog uvedbe privat. kliringa,
in v avstr. šilingih.

Dnevni devizni promet je bil tale:
14. okt. Din 890.658'37 Pariz—London
15. okt. Din 355.775'01 Dunaj—London
16. okt. Din 817.502'58 Dunaj—Curih
17. okt. Din 219.278'34 Trst
18. okt. Din 449.936'91 Trst—Dunaj

Narodna banka je posredovala zopet le
v Curihu, Amsterdamu in Parizu v skup-
nem iznosu Din 125.000.—

Od ponedeljka 14. t. m. je uvedeno na
tukajšnji borzi tudi poslovanje s takozvani-
mi »avisic«, oziroma klirinškimi nakazni-
cami. Prvi promet in tečaj v italijanskem
privatnem kliringu je bil zabeležen v sredo
dne 16. t. m., in sicer na bazi Din 313'80—
Din 316'20, od četrtega dalje pa na bazi
Din 301'80—Din 304'20. Avstrijski šiling je
bil 14. in 15. t. m. trgovan na bazi Din 8'57
— Din 8'67, v sredo po tečaju Din 8'55—
Din 8'65, v četrtek še niže (Din 8'50—
Din 8'60), včeraj pa najnižje, t. j. na bazi
Din 8'48—Din 8'58.

	S primo Narodne banke		18. oktobra	
	14. oktobra	18. oktobra	Povpr. Din	Pon. Din
Amsterdam	2903'15	2977'75	2964'94	2979'54
Berlin	1756'08	1769'95	1756'08	1769'95
Bruselj	735'26	740'32	735'61	740'67
Curih	1424'22	1431'29	1424'22	1431'29
London	213'84	215'90	214'83	216'89
Newyork	4338'58	4374'89	4340'37	4376'68
Pariz	288'10	289'54	288'43	289'87
Praga	181'05	182'16	181'12	182'22
Trst	354'85	357'93	355'39	358'47

Od ponedeljka 14. t. m. na včeraj so bile
dosežene te-le tečajne razlike (izraženo v
poenih): Amsterdam + 1'79, Berlin neizpre-
menjen, Bruselj + 0'35, Curih neizpreme-

njen, London + 0'99, Newyork + 1'79, Pa-
riz + 0'33, Praga + 0'07 in Trst + 0'54.

Efektno tržišče

Tendenco mlačnejša.

Tudi v tem borznem tednu ni bilo na tu-
kajšnji borzi nobenega prometa v državnih
papirjih, medtem ko privatni efekti — ta-
ko bančni, kakor industrijski — še vedno
niso beležili. Notice državnih vrednot so
bile:

	14. okt.	15. okt.
	Din	Din
7% invest. posojilo	75—77	74—76
8% Blair	74—77	72—74
7% Blair	65—67	63—65
7% Seligman	73—75	67—69
4% agr. obveznice	44—45	41—42
6% begluške obv.	57—62	56—58
7% stabil. pos.	—	80—75
2 1/2% vojna škoda	349—353	335—338

Občuten tečajni padec pokazuje vojna
škoda, ki je popustila za 14 točk v povpra-
ševanju in za 15 točk v ponudbi. Prav tako
je oslabilo Seligmanovo posojilo za 6 točk
v ponudbi in povpraševanju, dočim sta
Blairovi posojili nazadovale povprečno le
za dve točki. Srednjeročne obveznice za fi-
nansiranje javnih del tudi v tem tednu ni-
so notirale.

Žitno tržišče

Tendenco neizpremenjena.

Promet je bil naravnost malenkosten v
žitu; zaključena sta bila tudi dva vagona
krompirja na bazi Din 63'— za 100 kg.
Cene žita in mlevskih izdelkov so ostale
povsem brez izprememb.

Koruzna:	Din
popolnoma suha, s kvalitetno garancijo, fco. vagon bačka postaja, plačljivo proti duplikatu	110—115
popolnoma suha, s kvalitetno garancijo, fco. vagon banat. postaja, plačljivo proti duplikatu	105—107'50
Pšenica:	
bačka 79/80, promptna dobava	185—190
banatska 78, promptna dobava	185—190
Oves:	
nov, zdrav, suhi, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu	132'50—137'50

Mleviski izdelki	Din
Moka:	
pšenična Og, banatska postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	275—285
pšenična Og, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	275—285
pšenična 2, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	255—260
pšenična 5, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	285—290
Otrobi:	
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja	110—115

Naš pravi domači izdelek

Deželni pridelki:

Krompir: beli štajerski, franko vagon nakladalna postaja . . . 58— 63—

Lesno tržišče

Tendenco še vedno mlačna.

Zbog nastalih razmer in političnih za-
pletljajev naš izvoz v Italijo skoro popolno-
ma počiva. Kajti na eni strani je radi obo-
jestranskega obračunavanja čakanje na
klirinška izplačila čedalje težje, na drugi
strani se pa tečaj lire vsak dan tako zelo
izpreminja, da se lesna trgovina pač ne
more posluževati privatnih, oziroma kom-
pensacijskih nakazil.

V lesni trgovini je zaslužek tako mini-
malen, da zbog valutnih perturbacij izvoz-
nik ne izgubi samo ves svoj zaslužek, am-
pak utrpi vrhu tega še veliko gmotno
škodo.

Razni nasveti, da si mora naša lesna
trgovina poiskati druga tržišča, so povsem
brezpomembni in le nekakšne pobožne že-
lje. Kajti nova lesna tržišča iščemo že leta
in leta. Primerjati je treba le kontingente
naših prijateljskih držav, pa bo takoj jasno,
kako zelo malo je bila teh kontingentov de-
ležna Slovenija.

Kar se tiče prodaje lesa, je za Slovenijo
najboljša odjemalka ravno Italija, to pa
zbog ugodne geografske lege in tudi zbog
strukture našega lesa. Sicer pa je razvidno
iz naših statistik, kam se je kljub temu,
da se nam niso priznale nobene olajšave,
prodalo največ našega lesa. V primeru
ukinjenja izvoza v Italijo je zelo, zelo
dvomljivo, da bo mogla Slovenija zaenkrat
sploh najti druga tržišča za plasiranje svo-
jega blaga.

Že v 24 urah harva, plesira in ko-
mično snani obleke, klobuka itd. Skrob
in svetlolika srajce, ovratnike in manšete.
Perje, suhi, monga in lika domače perle

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4—6. Selenburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.

Avstrijski lesni izvoz in sankcije

V »Holzmarkt« se opozarjajo avstrijski
lesni izvozniki, da so pri pošiljanju lesa v
Italijo nad vse previdni. Pozdraviti je
sicer, pravi list, da se Avstrija ne bo
udeležila gospodarskih sankcij proti Ita-
liji, ker bi v tem primeru izgubila Avstri-
ja lesni izvozni kontingent 300.000 ton,
ki ga ne bi mogla nadomestiti, toda če
bi nastale zaradi sankcij plačilne težkoče,
bi izvoz moral prenehati. Kajti boljše nikak
izvoz, kakor neplačan izvoz! Danes je še
italijanski lesni trg odprt, toda potrebna
je največja previdnost!

To opozorilo velja tudi za naše lesne
izvoznike!

Povečanje italijanske zunanje trgovine

Italija je v septembru uvozila blaga za
666,8 milijona lir, dočim ga je v lanskem
septembru le za 575,8 milijona. Italijanski
izvoz pa se je v istem času povečal od 386,2
na 439,1 milijona lir. Obenem se je pove-
čala pasivnost italijanske zunanje trgovine
od 187,6 na 247,7 milijona lir.

V prvih 9 mesecih 1935 je znašal Itali-
janski uvoz 5649,1 (l. 1934 5670,2) milijona
lir, izvoz pa 3680,7 (l. 1934 3820,5) milijona
lir in se je pasivnost trgovinske bilance
povečala od 1849,6 milijona v l. 1934 na
1968,4 milijona lir v l. 1935.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

11

Ženevske menične konvencije

(Nadaljevanje.)

53. Nove v razmerju z našim meničnim zakonom so določbe čl. 4. do 7., 9. in 11. konvencije, in sicer:

Čl. 4. Učinek zavez akceptanta trasirane menice in izdajatelja lastne menice odreja zakon kraja, kjer treba te listine plačati. Učinek podpisov drugih meničnih zavezancev pa odreja zakon ozemlja, kjer so podpisi dani.

Čl. 5. Roke za uveljavljanje regresnih zahtevkov odreja glede vseh podpisnikov zakon kraja, kjer je listina izdana.

Čl. 6. Zakon kraja izdaje odreja, ali imetnik listine pridobi terjatev, ki je dala povod za izdajo listine.⁹

Čl. 7. Zakon ozemlja, kjer treba trasirano menico plačati, ureja vprašanje, ali se akcept more omejit na del vsote in ali je imetnik dolžan sprejeti delno plačilo ali ne.

Čl. 9. Zakon ozemlja, kjer treba menico plačati, določa, kaj velja storiti v primeru izgube ali tatvine menice.

⁹ Gre za francosko teorijo o pridobitvi provizije. Provizija pomeni tu pokritje, t. j. ono, kar je trasant dal ali je dolžan dati, da trasat (akceptant) menico plača. V jako zamotana vprašanja provizije v tem smislu se tu ni moči spuščati. Za nas je čl. 6. le koristen.

Čl. 11. V področju vsake države pogodnice se določbe te konvencije ne bodo uporabljale za menice, izdane preden ta konvencija stopi v moč.⁹

Ne bi trdil, da so vse te rešitve najboljše, t. j. da bodo v vsakem primeru povsem ustrezale, toda glavno je, da jih imamo, da bo v mednarodnem meničnem prometu vsakdo kolikor toliko zanesljivo vedel, kaj sme pričakovati in česa se mu je bati. Ker konvencija sama ureja postopek za spremembo svojih določb — tako tudi konvencija I in III — bo mogoče popraviti določbe, ki bi se pokazale kot neprimerne.¹⁰

C. Določbe konvencije o meničnih taksah.

V nekaterih državah menica ni veljavna, če ni zapisana na ustreznih uradni golici ali ni pravilno taksirana, v drugih to sploh ne vpliva na njeno civilnopravno

⁹ Enako določbo ima tudi konvencija I, naš § 107. je s tem v skladu. Čl. 8. konvencije II ustreza našemu § 96; čl. 10. določa, da je vsaki državi pogodnici pridržana pravica, da navedenih kolizijskih norm ne uporablja: a) če je menična zaveza sprejeta zunaj področja držav pogodnic, b) če bi se po teh normah moral uporabiti zakon države, ki konvencije ni sprejela.

¹⁰ Med državami, ki pristopijo konvenciji I, bodo kolizije, kar se tiče samega EMZ, možne skoraj samo, kolikor bodo države rezerve uporabile različno. Lažje bodo kolizije med avtonomnimi določbami (menična sposobnost, oblika protesta, amortizacija itd.). Najvažnejše bodo kolizijske norme v razmerju z državami, ki ne sprejmo konvencije I, pač pa konvencije II, in pač tudi v razmerju z onimi, ki ne sprejmo ne ene ne druge, ker ni verjetno, da bi države pogodnice mnogo uporabljale določbo čl. 10. konvencije II (gl. op. ⁹).

veljavnost, še v drugih menica ostane veljavna, njeno uveljavljanje pa je oteženo. Ker so prav takšni zakoni sila različni in jih je poleg tega zunaj domače države tudi precej težko spoznati, so razlike v ravnanju z netaksiranimi ali nepravilno taksiranimi menicami znatna ovira in nevarnost zlasti v mednarodnem meničnem prometu. Zato se države pogodnice s III. konvencije obvezujejo, da svoje zakone, kolikor treba, spremenijo tako, da veljavnost meničnih zavez ali izvrševanje pravic, ki izvirajo iz njih, ne moreta biti odvisna od tega, ali je ugodeno določbam o taksah. Vendar pa vsaka država lahko odloži izvrševanje meničnih pravic, dokler se ne plača predpisana taksa in morda določena kazen. Prav tako vsaka država pogodnica lahko določi, da sta svojstvo in učinkovitost neposredno izvršne listine, ki ju menica morda ima po njenem zakonu — prim. naše določbe o zastavi in pridržbeni pravici — odvisna od tega, ali je menica že pri izdaji bila pravilno kolkovana, kakor predpisujejo njeni zakoni. Kakor je znano, prav pri nas določbe o taksiranju niso dovolj jasne za presojo vprašanja, ali je nepravilno kolkovana menica veljavna. Po mojem mnenju je, posledica nepravilnega kolkovanja je pač taksa kazen. Toda zastopa se tudi drugačno mnenje, vsaj če se menica ni zapisala na uradno golico, dasi bi se bila mogla. Tretja konvencija rešuje te spore jasno; naša kraljevina se bo morala le odločiti, ali hoče uporabiti obe rezervi; po mojem mnenju bi ju lahko uporabila brez znatne ovire za promet.

(Se nadaljuje.)

Zunanja trgovina**Palestina se zanima za naš krompir**

Palestinski uvozniki krompirja se zelo zanimajo za naš krompir ter bi hoteli nakupiti več sto vagonov našega krompirja. Vzorca našega krompirja so bili že poslani v Palestino ter je upati, da bodo zaključene tudi kupčije, ker je cena jugoslovanskega krompirja primeroma najnižja.

*

Avstrijske tvornice mila so zvišale ceno mila, ker se je dvignila cena sirovinam za 20 do 25 odstotkov.

Na Madjarsko bo v bodoče mogoč uvoz cementa, graha, granita in tekstilnih strojev samo proti posebnemu dovoljenju.

Češkoslovaška je dobila od sovjetov naročila za 75 milijonov Kč in se bodo ta naročila do konca leta povišala na 100 milijonov Kč.

Masti, slanina in svinjskega mesa ni dobiti v Berlinu. Prav tako vlada silno pomanjkanje sirovega masla. Pred trgovinami se zopet pojavljajo dolge kače ljudi, ki čakajo na ta živila.

Nemčija je sklenila s Perzijo kompenzacijsko pogodbo o dobavi strojev, elektrotehničnih predmetov, motornih vozil in cementa za 33 milijonov mark. Perzija pa bo dobavila Nemčiji za isti znesek bombaž, volno, soliter, železne rude, riž, žito in čreva.

Doma in po svetu

Za častnega predsednika obnovljene Prosvetne zveze je bil izvoljen notranji minister dr. Korosec, za njenega predsednika pa univ. prof. dr. Lukman.

Umril je profesor na srednji teh. šoli Alojzij Sodnik. Bil je na glasu kot dober šolnik in matematik. Bil je tudi avtor šolske knjige logaritmov. — Na svojem posestvu v Dobruhi je umrl bivši mariborski odvetnik dr. Koderman, ki je v prvih po-preobratnih dneh in tudi preje igral v slo-

venski politiki zelo pomembno vlogo. V zadnjem času se je zaradi bolezni popolnoma umaknil iz političnega življenja. Bodi obema ohranjen svetel spomin!

Za predsednika državnega sveta je bil imenovan državni svetnik dr. Štefan Sagadin.

V vladni večini so od slovenskih poslancev še ostali, kakor poročajo listi, poslanci: dr. Klar, dr. Veble, Brenčič, Kersnik, doktor Koeč, Gajšek in Pevec.

IRZ je notranji minister definitivno odobril, ker je izpolnila vse pogoje, ki jih zahteva zakon.

Vpokojen je bil načelnik trgovinskega ministrstva David Korenić in pri tem odlikovan z redom sv. Save II. stopnje.

Egiptska vlada je prepevala vse italijanske filme o Abesiniji, ker se boji, da bi prišlo pri predvajanju filmov do protitalijanskih demonstracij.

Dve italijanski letali, ki sta odletela iz Livorna, se nista več vrnili. Pozneje so našli njih ostanke v bližini otoka Elbe. Posadki obeh letal sta utonili.

Židovske trgovine v Nemčiji morajo še nadalje plačevati za zimsko pomoč, od katere pa so vsi Židje brez izjeme izključeni. Židje so morali organizirati lastno zimsko pomoč, za katero morajo zopet židovske trgovine prispevati glavni delež.

Skozi Sueški prekop je potovalo dosedaj 200.000 italijanskih vojakov.

Italijanska vlada je kupila od braziljske 300.000 vreč kave.

Na Češkoslovaškem je bilo dosedaj prijavljenih 737 kartelov. Največ kartelov je bilo sklenjeno v železni in jekleni industriji.

Vojna akademija v Berlinu, ki je bila v smislu določil Versajskega miru razpuščena, je bila sedaj zopet otvorjena. Akademija je bila ustanovljena pred 125 leti.

Angleška vlada je baje pripravljena dovoliti Nemčiji posojilo, če ta ne bo v znatnejši meri ovirala angleških načrtov glede izvedbe sankcij proti Italiji.

Anglija bo uporabila proračunske presežke za znižanje davčnih bremen. Davek na nepremičnine bo znižan od 6 na 5 odstotkov, nadalje bosta znižani trošarina na

tobak in davek na poslovni promet. Poštno pristojbino pa ne bodo kljub veliki aktivnosti poštni znižane, temveč bo uporabljen presežek za investicije in za subvencije letalstvu.

Končni rezultat kanadskih volitev je: liberalci 169 mandatov (prej 93), konservativci 41 (133), socialno gospodarska stranka 17 (0), zadružna stranka 8 (0) in razne lokalne skupine 10 (0) mandatov.

Preki sod v republiki San Salvador je obsodil 26 zaročnikov na smrt in je bila smrtna kazen nad njimi tudi takoj izvršena.

Deset milijonov draham je nekdo ukradel iz Poštne hranilnice v Atenah.

BLASNIKOVA »VELIKA PRATIKA« ZA LETO 1936 je izšla in se dobi pri založniku, tiskarni J. BLASNIKA NA SLED, LJUBLJANA, BREG 10 IN V VSEH VEČJIH TRGOVINAH. Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za leto vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike »Peklon Modrih«.

Tržna poročila**Zagrebski tedenski sejem**

Dogon živine je bil slabši, kupčija ni bila živahna, ker ni bilo tujih kupcev. Cene so ostale zato v glavnem neizpremenjene, podražila pa so se zaklana teleta za 1'50, živa pa za 0'50 Din. Tudi cene pitalim prašičem so se dvignile, in sicer za 25 par pri kg.

Prigon in prodaja živine: 68 bikov, 478 krav, 123 junje, 126 volov, 78 juncev, 198 telet, 191 konj in zrebet, 729 prašičev in 478 pujskov.

Cene so bile te (za kg žive teže): biki po 2 do 2'30, krave za klanje po 2 do 2'50, klobasarice po 1'25 do 1'50, junice za klanje po 2'50 do 3'75, za rejo po 500 do 600 (za žival), voli I. vrste po 4 do 4'15, II. po 3 do 3'25, bosanski po 2'50 do 3, živa teleta po 4'50 do 5'50, zaklana po 6 do 7'50, debele svinje po 8'25 do 8'75, neregijene po 5'50 do 6, sremske po 8'75 do 9, zaklani prašiči po 11'15, pujski do 1 leta po 10 za

kilogram, lahki konji par po 3 do 4 tisoč, srednji po 4.500 do 5.000, težki po 5.500 do 6.500 par, zrebeta od 500 do 700 lahka, težka pa od 800 do 1000 Din žival, konji za klanje po 0'75 do 1'25 Din za kg.

Detelja po 90 do 100, otava po 80 do 95, seno po 50 do 95, slama za steljo po 35 do 40 Din za 100 kg. Krompir je bil po 0'60 do 0'80 Din, zelje po 2 do 3, repa pa po 0'85 do 1 Din za kg.

Radio-Ljubljana

Nedelja, dne 20. okt. 7.30: Kmetijska ura: Zivnozdravstvo (dr. Stegu Josip) — 8.00: Čas, poročila, spored — 8.15: Koncert ljubljanskega šramel-kvarteta (gg. dr. Ivan Karlin — 1. violina, Milan Grošičar — 2. violina, Viktor Dežela — kitara, Vladimir Prinčič — harmonika). Vmesne speve poje Mirko Premelč — 9.15: Vokalni koncert akademskega pevskega kvinteta — 9.45: Versko predavanje (prior Valerian Učak) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00: Koncert radijskega orkestra — 11.40: Požgančkov oča otrokom govori (Mirko Kunčič) — 12.00: Čas, obvestila, spored — 12.15: Radijski orkester — 15.00: Reproduciran koncert po željah — 16.00: Gospodinjki nasveti (gdč. Anica Lazarjeva) — 16.20: Milčinski: Cigani — veseloigra, izvajajo člani radijske dramske družine. Režija: Jože Zupan — 17.00: Radijski orkester — 19.30: Nacionalna ura — 20.00: Čas, poročila, spored — 20.15: Vokalni solistični koncert gdč. Olge Oljdekop — 21.00: Valčkova ura, izvaja radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Prenos iz nebotičnika.

Ponedeljek, dne 21. oktobra. 12.00: Koncert na kino orgljah (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.15: Havajske kitare na ploščah — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna) — 18.20: Harmonika na ploščah — 18.40: Kulturna kronika: Milčinski: Humoreske in groteske (Ljudevit Mrzel) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 20.00: Prenos beograjske opere — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (Vilko Ukmar), v II. odmoru: Čas, vreme, poročila.

Škotsko in angleško

blago za fine obleke, zimske suknje, ulstre itd. dobite v največji izbi pri tvrdki

NOVAK - LJUBLJANA

Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Direkten uvoz

Ugodne cene

Naročajte „Trgovski list“!

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klisarna

ST. DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Preselitev!

Čenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem se preselil z Vidovdanske ceste na sv. Petra ceslo št. 7 (hiša „Hotel LLOYD“). Se priporoča

Preselitev!

LAMPIČ ALOJZ splošno krznarstvo

TISKOVINE

vseh vrst trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA, GREGORČIČEVA št. 23

Tel. 25-52 Telegram: Tiskarna Merkur